

Sosiaali- ja terveysvaliokunta asiantuntijakuuleminen 17.20.2023

HYVINVOINTIALA HALI RY

TEHTÄVÄT

EDISTÄÄ jäsentensä tavoitteita ja toimintaedellytyksiä.

NEUVOTTELEE alan yleissitovat työehtosopimukset.

VALVOO jäsentensä yhteisiä etuja ja neuvoo työoikeudellisissa ja elinkeinopolitiikan kysymyksissä.

JÄSENET

- 1 560 jäsenyrittäjä ja -järjestöä.
- Jäsenet työllistävät yli 100 000 sosiaali- ja terveysalan sekä varhaiskasvatuksen ammattilaista.
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n jäsen.

TOIMIALAT

HALIN JÄSENET tuottavat palveluita vauvasta vaariin seuraavilla toimialoilla:

☒ Kotipalvelut	☒ Terveyspalvelut	☒ Ensihoito
☒ Ikäihmisten hoivapalvelut	☒ Suun terveydenhuolto	☒ Lastensuojelu
☒ Vammaisten palvelut	☒ Kuntoutus	☒ Varhaiskasvatus
		☒ Järjestötoiminta

HALin tavoitteena on turvata kaikille suomalaisille oikeus hyvään hoitoon ja hoivaan. Asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta.

Työvoiman saatavuus

- Eniten työllistävä toimiala
- Sosiaali- ja terveystalvelujen ala työllisti noin 420 000 henkilöä vuonna 2021. Työvoima jakaantuu julkiselle, yksityiselle ja kolmannelle sektorille. **Sote-toimialan merkitys työllistäjänä on ollut kasvussa ja ala työllistää jo yli 70 000 ihmistä enemmän kuin vuonna 2007.**
- Viimeisimmän, syksyllä 2022 julkaistun ammattibarometrin mukaan kolme neljäsosaa pula-ammattien top 15 -listan ammattista on sotealalta
- **Mitä tarvitaan:**
 - Koulutus, mukaan lukien aikuiskoulutus
 - Työperäinen maahanmuutto, esteiden purku
 - Sääntelyn tarkastelu läpi alan: mikä on asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi riittävä taso?
 - Kannusteet hoivateknologian hyödyntämiseen

Yksityisesti tuotettu hoiva

- Suomen tasolla yli 50 prosenttia hoivasta on yksityisten palveluntarjoajien tuottamaa
- **Työvoimapula** on merkittävä haaste sekä yksityisellä että julkisella puolella
- THL mitoituusseurannassa ei merkittäviä eroja yksityisen ja julkisen välillä
 - Välittömän asiakastyön osuus henkilöstön työajasta hieman korkeampi yksityisellä sektorilla
 - Hoiva-avustajien osuus henkilöstöstä on yksityisellä sektorilla hieman korkeampi kuin julkisella
 - Yksityinen sektori on onnistunut vanhuspalvelulain tavoitteessa, eli välittömän ja välillisen työn erottelussa

Työvoiman tarve tulee kasvamaan

- Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella 85 vuotta täyttäneiden määrä kaksinkertaistuu nykyisestä vuoteen 2035 mennessä.
- Sotien jälkeen syntyneet suuret ikäluokat ovat saavuttamassa vuodesta 2025 lähtien 80-vuoden iän, joka nähdään terveystenonon kiihtyvän kasvun rajana.
- Raskaista palveluista esimerkiksi ympärivuorokautisen hoivan asiakas on keskimäärin 84-vuotias
- Ikääntymisen myötä sekä sote-palveluiden, että palveluiden parissa työskentelevän henkilöstön tarve kasvavat voimakkaasti.

Sote-rahoituksen lähtötilanne

- Hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 2024 huimat 24,3 miljardia euroa, jo pelkästään tämän vaalikauden aikana menot tulevat kasvamaan 4 miljardia euroa.
- Hallitus pyrkii hillitsemään tätä menojen paisumista 1,4 miljardilla, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että hyvinvointialueiden tulisi tehostaa toimintaansa 5 prosenttia perusuraan nähden.
- **Rahoitus tai etenkin henkilöstön määrä ei tule kasvamaan palvelutarpeen suhteessa – olemassa olevia resursseja on siis käytettävä tehokkaammin**

0,7 mitoituksen voimaantulon lykkääminen

- Tarve ja lain perustelut 0,7 henkilöstömitoitukselle ennallaan, tämä näkyy myös käytännössä: 40 % toimintayksiköistä ylittää 0,7 mitoituksen. Toimijat varautuneet muutokseen
- Sääntelyn ennakoitavuuden näkökulmasta ongelmallista
- Siirtymäkauden muutos tuo **lisääaikaa muille työvoiman saatavuutta varmistamille toimille**: jos tätä lisääaikaa ei käytetä oikeisiin asioihin, ollaan samassa tilanteessa myös esitetyn siirtymäajan päättyessä
- Asiakasturvallisuuden näkökulmasta olennaisinta on huolehtia, että hoivan pätevyysvaatimukset on mitoitettu tehtävän vaativuuden mukaan ja että **vanhuspalveluiden henkilöstörakennetta saadaan kehitettyä nykyistä moniammatillisempaan suuntaan**. Hoitajapainotteisuuden vähentäminen tukisi henkilöstön riittävyttä ja saatavuutta muissa sote-palveluissa
- Hoiva-avustajien sekä ei sote-koulutettujen osuutta pitää kasvattaa ja varmistaa, että myös näiden ammattiryhmien työaika kohdentuu enimmäkseen asiakastyöhön.
- Asiakkaan näkökulmasta ja palvelun laadun kannalta parhaaseen tulokseen päästään, kun työaika kohdentuu niille tunneille, jolloin asiakkaat ovat hereillä, kun taas yöaikana **olisi mahdollista luottaa nykyistä enemmän hoivateknologiaan**.

Voimaantulon lykkääminen, riskit

- Pysähtyykö hyvä kehitys? Mikä ohjaa tekemään riittävästi toimia henkilöstövajeen ratkaisemiseksi?
- Vähimmäismitoituksen täyttäneiden yksiköiden osuus on pysynyt tasaisena vuosina 2020–2022, vaikka vähimmäismitoitus asteittain noussut
- Lakisääteisen vähimmäismitoituksen (0,6 työntekijää asiakasta kohti) täytti 95 prosenttia yksiköistä marraskuussa 2022.
- Toukokuussa 2023 vanhuspalvelujen toimintayksiköistä 89 prosenttia ylsi lakisääteiseen (0,65 työntekijää asiakasta kohti) henkilöstömitoitukseen
- THL:n vanhuspalvelujen henkilöstömitoituksen seurannan perusteella asiakasmäärät ovat pysyneet samana vuodesta 2021, vaikka palveluja tarvitsevat ikäluokat ovat voimakkaasti kasvamassa.
- Tarve 0,7 vähimmäismitoitukselle ei ole poistumassa, mutta mitoitukseen laskettavaan henkilöstörakenteeseen on välttämätöntä saada muutoksia
- Palvelurakenteen muutoksen osalta olennaista on, miten yhteisöllisen asumisen sääntely ja vaatimukset kehittyvät